

Կյանքի 7 Առաջնահերթությունների Հիերարխիան. Վերլուծական Առաջնորդող Ուղեցույց Սովորողների Համար

1. Ինքնանդրադարձի Սկիզբը. Դավասից Չարլսոփքս Ճանապարհորդությունը

Անձնային աճի և կյանքի առաջնահերթությունների գիտակցումը հաճախ սկսվում է լռության և ինքնանդրադարձի պահերին: Քսան տարեկան հասակում հեղինակը ձեռնարկեց մի երկար ճանապարհորդություն Տեխաս նահանգի իր ծննդավայր Դավաս քաղաքից դեպի Միչիգան նահանգի Չարլսոփքս ավանը՝ կլասիկ կիթառի դասընթացների մասնակցելու նպատակով: Ավտոբուսով տարբեր նահանգներով անցնելիս և մայրուղուն մոտ գտնվող ցորենի դաշտերին անթարթ նայելով՝ նրա մոտ ծնվեցին կյանքի իմաստավորման վերաբերյալ խորը մտորումներ:

Այդ ընթացքը հեղինակին մղեց ինքնաանալիզի, որը ձևակերպվեց հետևյալ առանցքային հարցադրումների միջոցով.

- *Արդյո՞ք իմ կյանքի տարբեր ոլորտներն ու ծավալած աշխատանքները պարզապես պատահական գործողություններ են, թե՞ միասին ինչ-որ բան են նշանակում:*
- *Արդյո՞ք որոշ բաներ ավելի կարևոր են ինձ համար, քան մյուսները:*
- *Արդյո՞ք իմ ժամանակը արժեքավոր խնդիրների վրա եմ ծախսում, թե՞ պարզապես վատնում եմ այն՝ ջանք ու եռանդ չխնայելով մի բանի համար, որը երբեք ինձ օգուտ չի տա:*

Այս մտորումների հիմքում ընկած էր հեղինակի գլխավոր մտահոգությունը. նա ցանկանում էր վերանայել իր ապրելակերպը և ճիշտ տնօրինել ժամանակը: Նրա նպատակն էր կյանքի ավարտին հետ չնայել ավստասանքով ու զոջումով, որ զուր է ապրել, կամ որ բաց է թողել սեփական հույսերն ու երազանքները կատարելու (և նույնիսկ գերազանցելու) հնարավորությունները: Նա գիտակցում էր, որ սեփական ներուժի իրացումը ոչ միայն անձնական պարզևատրություն կլիներ, այլև կարող էր բարելավել շատ ու շատ այլ մարդկանց կյանքն ու աշխատանքը:

Անձնական այս անհանգստությունն ու ժամանակն արդյունավետ տնօրինելու ձգտումն էլ հենց հիմք հանդիսացան, որպեսզի հեղինակը համակարգի իր օրակարգը և կյանքի բոլոր գործունեությունները դասակարգի յոթ հստակ կատեգորիաների մեջ:

2. Կյանքի Յոթ Առաջնահերթությունների Համապարփակ Հիերարխիան

Կյանքի բազմազան գործողությունները համադրելու և դրանք միմյանց հետ համեմատելու արդյունքում ձևավորվել է յոթ մակարդակներից բաղկացած հիերարխիկ համակարգ, որտեղ յուրաքանչյուր կատեգորիա ունի իր որոշակի տեղն ու դերը:

Մակարդակ / Առաջնահերթություն	Ընդգրկվածության Ոլորտը	Հիմնական Նպատակը / Դերը
1. Աստված	Հոգևորականություն և հավիտենականություն	Հասկանալ Արարչին, կյանքի օրենքներն ու հավերժական, գերբնական թագավորության մեջ գտնվող կյանքը:
2. Մարդկային էություն	Անձի զարգացում, ինքնություն, վարքագիծ, ընտրություններ, մտքեր	Ստանձնել անձնական պատասխանատվություն, դառնալ լավագույն անձը և արդյունավետ զարգացնել ինքն իրեն:
3. Ընտանիք	Ամուսնական, ծնողական և ընտանեկան հարաբերություններ	Միրել և հոգ տանել այն մարդկանց, ում հետ կապված էս ծնունդով կամ ամուսնությամբ:
4. Ընկերներ, ծանոթներ և իշխանություններ	Ընկերներ, ծանոթներ, գործատուներ, հոգևոր առաջնորդներ, պաշտոնյաներ, անձանոթներ	Կառուցել դրական փոխհարաբերություններ ընտանիքից դուրս գտնվող սոցիալական բոլոր շերտերի հետ:
5. Առողջություն	Ֆիզիկական առողջություն, առողջ սնունդ, ֆիզիկական վարժություններ	Ապահովել ֆիզիկական հիմքը, որն անհրաժեշտ է արդյունավետ աշխատանքի և գործունեության համար:

6. Աշխատանք, նպատակ և ուղի	Աշխատանք, նախասիրություններ, ստեղծագործական և արտիստիկ ջանքեր	Տալ կյանքին իմաստ և ապահովել ամեն առավոտ արթնանալու պատճառ:
7. Ֆինանսներ և ունեցվածք	Գումար, տներ, փոխադրամիջոցներ, նյութական արժեքներ	Ծառայել որպես ռեսուրս՝ ավելի բարձր նպատակներին հասնելու համար (ոչ թե ինքնանպատակ):

Կյանքի կառուցվածքն ամբողջությամբ ընկալելու համար այժմ անհրաժեշտ է մանրամասն վերլուծել հիերարխիայի յուրաքանչյուր շերտը՝ սկսած ամենաբարձր հոգևոր հիմքից:

3. Հոգևոր և Անձնային Հիմնասյուները (Առաջնահերթություններ 1 և 2)

Հիերարխիայի գագաթնակետում գտնվում են այն արժեքները, որոնք սահմանում են մարդու գոյության իմաստն ու անհատական նկարագիրը:

1. Աստված (Հոգևորականություն և Հավիտենականություն)

Աստված առաջին տեղում է, քանի որ Նա է մարդկանց Արարիչը և կյանքի օրենքների հեղինակը: Աստծուն հասկանալը նշանակում է հասկանալ հենց կյանքը, իսկ իրականությանը Նրա տեսանկյունից նայելը բերում է լիարժեք փոխըմբռնման: Այս կատեգորիան առնչվում է հավերժական, գերբնական ու հոգևոր թագավորությունում գտնվող կյանքի հետ:

Այս առաջնահերթության հիմքերը ամրանավորված են Սուրբ Գրքում, որտեղ ասվում է.

«Դու ինձնից առաջ ոչ մի այլ աստված չպետք է ունենաս»

«Դու պետք է սիրես քո տեր Աստծուն քո ամբողջ սրտով, ամբողջ հոգով, ամբողջ մտքով և ամբողջ ուժով»

2. Մարդկային էություն (Անձի զարգացում և ինքնություն)

Երկրորդ մակարդակում մարդու վարքագիծը, տեսակն ու ինքնազարգացումն են: Մարդու կյանքը սեփական ընտրությունների արդյունքն է, և յուրաքանչյուրն ինքն է պատասխանատու իր ապրած կյանքի համար: Անհատը պետք է իր ընտրություններն անձից առավել դասի և ձգտի դառնալ ամենալավ մարդը, ով ամենաշատը կհիացներ իրեն:

Անձնային աճն ու սեփական սխալների վրա տանող աշխատանքը նախապայման են ուրիշներին դատելուց առաջ, ինչպես մատնանշված է Հիսուս Քրիստոսի խոսքում.

«Առաջինը գերանը քո աչքից հանիր, որպեսզի հստակ տեսնես և հանես փոքրիկ բիծը եղբորդ աչքից»

Անհատական հոգևոր և բարոյական հիմքի ձևավորումից հետո առաջնահերթությունը տեղափոխվում է դեպի այլ մարդկանց հետ հարաբերությունները:

4. Միջանձնային Հարաբերությունների Շերտերը (Առաջնահերթություններ 3 և 4)

Մարդն ապրում է հասարակության մեջ, և նրա սոցիալական կապերը բաժանվում են երկու հիմնական մակարդակի՝ ընտանեկան և արտաքին-սոցիալական:

Ընտանիք (Ամուսնություն, ծնողական և ընտանեկան կապեր)

Ընտանիքը գտնվում է 3-րդ տեղում, քանի որ չկա ավելի պարտավորեցնող քան, քան որևէ մեկի հետ ծնունդով կամ ամուսնությամբ կապված լինելը: Այն ներառում է ամուսնական, ծնողական և հարազատական բոլոր կապերը:

Այս պարտավորության կարևորությունն ընդգծվում է Սուրբ Գրքի օրինակներով. անգամ խաչի վրա տանջամահ լինելիս Հիսուս Քրիստոսը ժամանակ գտավ Ջոնին (Հովհաննես առաքյալին) հորդորելու, որ հոգ տանի իր մոր մասին: Տեքստում նաև նշվում է. «Բայց եթե որևէ մեկը հոգ չի տանում իր հարազատների, հատկապես իր ընտանիքի մասին, ուրեմն նա մերժում է հավատքը, և նույնիսկ ավելի վատն է, քան անհավատը»: Սա համահունչ է նաև երկրորդ մեծ պատվիրանին. «Մի՛րի՛ր քո հարևանին այնպես, ինչպես քեզ կսիրես»:

Ընկերներ, ծանոթներ և իշխանություններ

4-րդ մակարդակը լայն կատեգորիա է, որը ներառում է ընտանիքից դուրս գտնվող բոլոր մարդկային հարաբերությունները: Այստեղ ընդգրկված են.

- Ընկերները և ծանոթները,
- Իշխանություն և հեղինակություն ունեցող մարմինները (գործատուներ, հոգևոր առաջնորդներ, կառավարական պաշտոնյաներ),

- Անծանոթների հետ պատահական հանդիպումները:

Այս մակարդակում արդյունավետ փոխհարաբերություններ կառուցելու համար անկյունաքարային է **ամեն մի ծանոթություն որպես դրական իրադարձություն դիտարկելը**, ինչը սովորողին թույլ է տալիս ավելի խորությամբ գիտակցել ընկերների, իշխանությունների և անգամ անձանոթների հետ հարաբերությունների իրական արժեքը:

Սոցիալական առողջ հարաբերություններին զուգահեռ անհրաժեշտ են ֆիզիկական և գործնական նախապայմաններ, որոնք ընկած են հաջորդ մակարդակներում:

5. Գործնական, Նպատակային և Նյութական Ռեսուրսներ (Առաջնահերթություններ 5, 6 և 7)

Հիերարխիայի վերջին երեք աստիճանները սահմանում են մարդու ֆիզիկական կենսագործունեությունը, ինքնաիրացումն ու նյութական միջոցները:

- 1. Առողջություն.** Ներառում է ֆիզիկական առողջության բոլոր կողմերը, առողջ սնունդը և ֆիզիկական վարժությունները:
 - *Պատճառահետևանքային կապ.* Առողջությունն առաջնային է աշխատանքից, քանի որ մարդը նախ պետք է ֆիզիկապես առողջ լինի, որպեսզի կարողանա արդյունավետ աշխատել: Վատառողջ վիճակում անհնար է կատարել աշխատանքային պարտականությունները:
- 2. Աշխատանք, նպատակ և ուղի.** Ներառում է աշխատանքը, նախասիրությունները, ստեղծագործական և արտիստիկ ջանքերը:
 - *Պատճառահետևանքային կապ.* Այս ոլորտն այն հիմնական պատճառն է, որը կյանքին տալիս է իմաստ ու նպատակ և ստիպում է մարդուն ամեն առավոտ արթնանալ:
- 3. Ֆինանսներ և ունեցվածք.** Վերաբերում է գումարին, տներին, փոխադրամիջոցներին և այլ նյութական արժեքներին:
 - *Պատճառահետևանքային կապ և մանկավարժական դաս.* Սովորողները հաճախ թույլ են տալիս մեծ սխալ՝ տեղերով փոխելով 6-րդ (Աշխատանք/Նպատակ) և 7-րդ (Ֆինանսներ) մակարդակները՝ դրամական միջոցները վերածելով կյանքի

գլխավոր նպատակի: Սակայն ֆինանսական պարտականությունները, թեև կարևոր են, երբեք կյանքին իմաստ կամ ինքնություն չեն տալիս: Դրանք ընդամենը *շահագործվող ռեսուրսներ* են՝ ավելի բարձր նպատակներին հասնելու համար:

Այս 7-աստիճան համակարգը ամբողջացնում է մարդու կյանքի բոլոր ոլորտներն ու պարտականությունները՝ դրանք դասավորելով ըստ իրական արժեքի:

6. Եզրակացություն. Կոչ Սովորողներին և Ինքնանդրադարձ

Կյանքի առաջնահերթությունների վերլուծությունը պարզապես տեսական վարժություն չէ, այլ սեփական ուղին արժևորելու և անձնային աճն արագացնելու գործնական միջոց: Հեղինակը յուրաքանչյուր ընթերցողի և սովորողի հորդորում է կանգ առնել կյանքի եռուզեռում և ինքնանդրադարձ կատարել հետևյալ հարցերի շուրջ.

- *Արդյո՞ք քո կյանքի բոլոր գործողություններն ու պարտականությունները նույնպես համահամընկնում են այս յոթ կատեգորիաների մեջ:*
- *Երբևէ մտածե՞լ ես կանգ առնել, թողնել կյանքի եռուզեռն ու իսկապես մտածել քո կյանքի արժեքների ու կարևորությունների մասին:*
- *Արդյո՞ք ճիշտ ուղղի ես ընտրել, թե՞ անհրաժեշտ են որոշ փոփոխություններ:*

Ամեն մի վայրկյանը, որ անցնում է մեր կյանքից, շատ ավելի արժեքավոր է, քան մենք կարծում ենք: Ապրիր խելացի, բարեկամս:

Հաջորդը՝ «Առաջնայինը Պահել Առաջնային»: